

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор Національного
університету біоресурсів і
природокористування України,
професор, академік НААН
І.І. Ібатуллін
« _____ 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО:
на засіданні вченої ради гуманітарно-
педагогічного факультету
протокол № 5 від 16 квітня 2019 р.
_____ проф. В. Д. Шинкарук

на засіданні кафедри філософії
протокол № 8 від 11 квітня 2019 р.
завідувач кафедри
_____ доц. І.М. Савицька

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»**

для підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня усіх
спеціальностей НУБіП України

Факультет: гуманітарно-педагогічний

Розробник: д. філос. н., проф. Сторожук С.В.

Київ – 2019

Опис навчальної дисципліни

«Філософія науки»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань		
Спеціальність		
Рівень вищої освіти	<u>Третій (освітньо-науковий) рівень</u>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів		
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	20 год.	20 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	20 год.
Самостійна робота	80 год.	80 год.
Індивідуальні		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	4 год.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення «Філософії науки» є важливою складовою підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня з огляду на те, що він орієнтований на вивчення потенціалу наукового розвитку, сутності та критеріїв наукового знання та головних аксіологічних орієнтирів як окремого науковця так і всієї наукової спільноти. Вивчення дисципліни дає можливість синтезувати набуті знання з фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття з метою створення теоретико-методологічного підґрунтя авторських наукових досліджень

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» парадигми наукового мислення, досягнення основних напрямків розвитку філософії науки як галузі філософського знання, її становлення в рамках світової та вітчизняної філософської думки, тенденціями сучасних наукових парадигм.

Завдання вивчення дисципліни:

- усвідомлення соціальних процесів в житті людини, що зумовили виникнення наукового типу світогляду;
- досягнення широкої палітри поглядів, ідей, закономірностей філософської рефлексії наукової діяльності;
- ознайомлення з досягненнями світової та вітчизняної наукової думки через призму аналізу основних типів наукової раціональності;
- навички компаративістського методу дослідження наукових ідей та текстів;
- критичне осмислення подій та явищ наукового життя, використання філософської рефлексії для формування власної наукової світоглядної парадигми;
- використання філософської методології в оформленні матеріалу власного наукового дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

Знати:

- теоретичні положення філософії науки;
- історію взаємодії філософії і науки та роль філософії науки у сучасному житті;
- основні методи наукового пізнання;
- особливості природничого та гуманітарного знання, в тому числі у конкретних дисциплінах і використовуваних методах;
- сучасні теорії розвитку наукового знання;
- природу криз наук і необхідність прийняття нових парадигм у науковому знанні;
- метанаукову термінологію й вміти її вірно використовувати;
- основи наукової культури, специфіку наукової діяльності вченого-дослідника;
- сутність основних категорій філософії науки, застосування принципів філософії науки у діяльності науковців.

Уміти:

- використовувати філософію наукового пізнання для професійної діяльності вченого;
- реконструювати пізнавальні методи, категоріальні схеми;
- працювати з науковими матеріалами у напрямку їх узагальнення і філософської інтерпретації;
- працювати з категоріальним апаратом філософії, а також будь-якої іншої галузі знання, доводячи їх до рангів дослідницьких інструментів;
- застосовувати принципи філософії науки у діяльності науковців;
- формувати методологію власного наукового дослідження;

- формувати дослідницьке поле власного наукового дослідження у відповідності до сучасної парадигми наукового знання;
- давати власну оцінку явищам наукової діяльності.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижн і	усього о	у тому числі					усього го	у тому числі					
			л	п	лаб	ін д	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14	15	
Філософія науки														
Лекція 1. Наука як предмет філософського аналізу	1	12	2	2			8	12	2	2				8
Лекція 2. Основні етапи становлення науки	2	12	2	2			8	12	2	2				8
Лекція 3. Філософія науки: етапи розвитку	3	12	2	2			8	12	2	2				8
Лекція 4. Класична наукова парадигма	3	12	2	2			8	12	2	2				8
Лекція 5. Причини та специфіка зміни світоглядних та методологічних засад науки на межі ХХ-ХХІ с.	5	12	2	2			8	12	2	2				8
Лекція 6. Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки	6	12	2	2			8	12	2	2				8
Лекція 7. Структура, методи та розвиток наукового пізнання. Методологія наукового пошуку	7	12	2	2			8	12	2	2				8
Лекція 8.	8	12	2	2			8	12	2	2				8

Причини та специфіка зміни світоглядних та методологічних засад науки на межі XX-XXI ст.													
Лекція 9. Етика науки	9	12	2	2			8	12	2	2			8
Лекція 10. Наука та глобальні проблеми людства. Філософія техніки	10	12	2	2			8	12	2	2			8
Разом	10	120	20	20			80	120	20	20			80

Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми
1	Філософія науки як особлива філософська дисципліна
2	Виникнення та розвиток світоглядних, ціннісних, методологічних засад класичної науки
3	Некласична і постнекласична наука та філософія науки
4	Пізнавальна діяльність як предмет філософського аналізу
5	Методологія наукового пізнання
6	Філософський аналіз специфіки сучасної науки
7	Філософське осмислення сучасних екологічних проблем
8	Етика науки
9	Логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки
10	Проблеми структурної організації буття в контексті сучасної науки

САМОСТІЙНА РОБОТА

Наука та філософія

1. Філософський аналіз поняття «наука».
2. Діахронний та синхронний аспекти буття науки.
3. Функції науки.
4. Співвідношення філософії і науки.
5. Функції філософії у науковому пізнанні.

Філософія науки як навчальна дисципліна

1. Предмет і функції філософії науки. Наукознавство.
2. Місце філософії науки у структурі суміжних дисциплін.
3. Роль філософії науки у сучасному науковому пізнанні.
4. Поняття “інновація” та “інноваційний розвиток”
5. Сцієнтизм та антисцієнтизм.

Становлення філософії науки як напрямку та розділу філософії

1. Виникнення та особливості розвитку філософії науки в XIX ст. Позитивізм.
2. “Другий” позитивізм: основні ідеї та причини впливу серед природознавців.
3. Аналіз мовних форм знання у неопозитивізмі
4. Історизація філософії науки в межах постпозитивізму.

Особливості становлення та специфіка соціогуманітарного знання

1. Неокантіанство: особливості формування методології гуманітарного знання.
2. Структуралізм і постструктуралізм як методологія сучасного соціогуманітарного знання
3. Місце та значення філософської герменевтики в науковому пізнанні.
4. Специфіка соціально-гуманітарного знання.

Філософські аспекти реконструкції історії науки

1. Загальна характеристика східної “протонауки”
2. Особливості формування наукових знань в період античності
3. Особливості середньовічної “науки”
4. Наука доби Відродження та Нового часу. Становлення класичної науки.
5. Особливості некласичної науки
6. Специфіка постнекласичної науки

Демаркація науки і ненауки

1. Демаркація наукового і ненаукового знання.
2. Наука та інші форми духовної культури.
3. Наукові, паранаукові та псевдонаукові дисципліни.
4. Історичний аналіз науки і окультизму.
5. Учений герметизм.

Наука як соціальний інститут

1. Наука – особливий соціальний інститут.
2. Соціологія знання та науки.
3. Наукова школа як специфічний соціальний інститут.
4. Історія розвитку наукової комунікації.
5. Масив наукових публікації.

Гносеологія

1. Поняття “пізнання” та його види.
2. Специфіка поняття “знання”. Види знання.
3. Специфіка наукового знання.
4. Чуттєве і раціональне в пізнанні.
5. Структура наукового пізнання.
6. Проблема істини у пізнанні. Істина і правда.

Методологія наукового пізнання

1. Метод і методологія.
2. Класифікація методів.
3. Загальнонаукові методи і прийоми дослідження.
4. Розуміння і пояснення.
5. Рефлексія як головний метод метатеоретичного пізнання в науці.

Особливості методології соціально-гуманітарного пізнання

1. Особливості методології соціально-гуманітарного пізнання.
2. Поняття факту в соціально-гуманітарному знанні.
3. Роль мови, традиції в розвитку соціального та гуманітарного знання.
4. Проблема об’єктивності пізнання в соціальних і гуманітарних науках.
5. Співвідношення віри та наукового знання.
6. Поняття особистості в соціальних і гуманітарних науках.

Етика науки

1. Етика як наука про мораль.
2. Моральний вибір і моральна відповідальність.
3. Професійна відповідальність ученого.
4. Свобода наукового пошуку і соціальна відповідальність ученого.
5. Ціннісні орієнтації вченого.

Філософія техніки

1. Техніка та історія людства.
2. Філософія техніки: історія становлення та предмет вивчення.
3. Техніка як філософське поняття.
4. Головні проблеми досліджень у філософії техніки.
5. Проблема оцінки техніки.

Глобальні проблеми людства

1. Сутність поняття “глобальні проблеми людства”.
2. Специфіка та види екологічних криз.
3. Соціальна екологія як предмет філософії науки.

4. Екологічна етика.
5. Теоретико-методологічні засади концепції сталого розвитку.

НТП та особливості сучасної науки

1. Поняття “прогрес” та “науково-технічний прогрес”.
2. Сутність поняття „наукова революція”.
3. Сутність науково-технічної революції.
4. Соціальні наслідки НТР.
5. Наука як виробництво інноваційних знань.

Логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки

1. Теоретизація сучасної науки. Природа теоретичних об'єктів науки та їх співвідношення з об'єктивною дійсністю (проблема реальності в сучасній науці)
2. Трансформації об'єкта й ідеалу об'єктивності. Проблема подолання розриву об'єкта і суб'єкта пізнання.
3. Зміна ідеалів і норм опису, пояснення, розуміння.
4. Формалізації і математизації сучасної науки. Можливості, проблеми та межі формалізації і математизації науки.
5. Роль новітніх інформаційних технологій у сучасній науці. Особливості комп'ютеризації наукового пізнання.

Онтологічні проблеми сучасної науки

1. Проблеми структурної організації буття є контексті сучасної науки.
2. Криза елементаристських програм у науці ХХ ст. та становлення сучасної концепції холізму.
3. Просторово-часова структура буття.
4. Можливості і межі ймовірнісної картини світу.
5. Глобальний еволюціонізм і синергетика в пошуках нового світорозуміння.

Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки

1. Головні характеристики сучасного етапу розвитку науки.
2. Наукові революції та їх типи. Нелінійність росту наукового знання.
3. Наука в контексті сучасної цивілізації.
4. Комп'ютеризація науки, її проблеми та наслідки.
5. Криза ідеалу цінносно-нейтрального наукового дослідження.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З КУРСУ «ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

1. Наука як предмет філософського осмислення.
2. Філософські презентації сучасної науки: наука як система знань, дослідницька діяльність, соціальний інститут.
3. Наука та цінності техногенної цивілізації.
4. Об'єктивність як ідеал науки Нового часу.
5. Наука як соціокультурний феномен.
6. Етичні виміри науки та виникнення етики науки. Моральні дилеми в сучасній науці та свобода наукового дослідження.
7. Буденний та теоретичний світогляди та їх взаємозв'язок з наукою.
8. Відмінність між філософією та філософією науки.
9. Зміст і сенс наукового відкриття Дж. Бруно. Яку небезпеку воно несло для християнської церкви?
10. Передумови виникнення науки. Філософська програма Г. Галілея.
11. Роль філософських програм Платона, Аристотеля, Демокрита у розвитку наукового знання та становленні наукового методу.
12. Космологізм як суттєва риса ранньої античної філософії.
13. Реалізм та номіналізм як передумови становлення наукового методу.
14. Амбівалентний вплив філософських пошуків доби Середньовіччя на розвиток наукового знання.
15. Філософія історії Августина Аврелія.
16. Тома Аквінський: симфонія розуму та віри.
17. Передумови виникнення та своєрідність наукової картини світу.
18. Передумови виникнення принципу «Бритви Оккама».
19. Бог Р. Декарта, І. Ньютона і Б. Спінози.
20. Особливості наукової програми Т. Гоббса.
21. Соліпсизм Дж. Берклі.
22. Б. Паскаль: особливості філософських поглядів.
23. Роль дуалізму Р. Декарта у становленні механіцизму та заснуванні класичного природознавства.
24. Особливості розвитку «Натуральної філософії» та її вплив на становлення наук про біології.
25. Ідеали і норми класичної науки.
26. Ідеали і норми некласичної науки.
27. Ідеали і норми постнекласичної науки.
28. Класичний детермінізм.
29. Феномен класичної науки.
30. Перша і Друга наукова революції.
31. Охарактеризуйте основні наукові революції.
32. Епістемологічні ідеї античності.
33. Теоретичний рівень наукового пізнання: методи і форми.
34. Співвідношення емпіризму та раціоналізму у філософії Нового часу.
35. Особливості теорії пізнання І. Канта.
36. Ф. Бекон – фундатор сучасної філософії. Філософське обґрунтування нової картини світу. Суперечка щодо методу наукового пізнання.
37. Соціально-історичні передумови ідеології Просвітництва. Культ розуму.
38. Концепція прогресу. Соціально-філософський проект Просвітництва.
39. Категоричний імператив І. Канта.
40. Філософія абсолютної ідеї Г. Гегеля.

41. Проблеми філософії науки у неокантианстві Марбурзької (Г. Коген, Наторп, Е. Кассіер) і Баденської (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт) шкіл.
42. Наукові революції як точки біфуркації в розвиткові знання.
43. Нелінійність зростання знань.
44. Диференціації та інтеграції наук, зв'язок дисциплінарних і проблемно-орієнтованих досліджень.
45. Криза ідеалу ціннісно-нейтрального дослідження, проблема ідеологізованої (політизованої) науки.
46. А. Шопенгауер і Ф. Ніцше як передвісники кризи європейського гуманістичного раціоналізму.
47. Ситуація постмодерна, плюралізм сучасної філософської картини світу і пошуки нової світоглядної альтернативи.
48. Позитивістська традиція у філософії.
49. Основні етапи розвитку позитивізму.
50. Філософія модерну і постмодерну. Розмивання традиційних світоглядних, ціннісних позицій. Критика «тоталітарної» науки. Відмова від проектів тотального перевлаштування світу.
51. К. Поппер: проблема росту наукових знань.
52. Теорія наукових революцій Т. Куна.
53. Теорія як ідеал наукового пізнання.
54. Т. Кун: історична динаміка наукових знань.
55. Емпіричний рівень наукового пізнання: методи і форми.
56. Методологічний анархізм П. Фейерабенда.
57. Співвідношення природничо-наукового і гуманітарного знання.
58. Методологія науково-дослідницьких програм І. Лакатоса.
59. Ст. Тулмін: еволюція матриці розуміння.
60. Проблема росту наукового знання в філософії науки: концепції К. Поппера і Т. Куна.
61. «Другий» позитивізм: основні ідеї та причини впливу серед природознавців.
62. Конвенціоналізм А. Пуанкаре.
63. Класична, неklasична і постнеklasична наука.
64. Феномен протонаукових знань.
65. Принцип «економії мислення» як основа теоретичної програми махізму.
66. Основні теорії істини.
67. Особливості методу, методики, методології.
68. Філософські методи пізнання.
69. Методи емпіричного пізнання.
70. Методи теоретичного пізнання.
71. Розуміння і пояснення.
72. Основні критерії науковості.
73. Моделювання як метод наукового пізнання. Метод математичної гіпотези.
74. Системно-структурний метод.
75. Гіпотеза як форма розвитку наукового знання.
76. Експеримент, його види та функції в науковому пізнанні.
77. Індукція як метод наукового пізнання.
78. Дедукція як метод науки і його функції.
79. Основні принципи філософської герменевтики.
80. Концепція сталого розвитку світу.
81. Критерії демаркації науки та не науки.
82. Основні функції філософії науки. Зміст критичної функції.
83. Охарактеризуйте основні історичні етапи розвитку науки.
84. Охарактеризуйте основні історичні етапи розвитку філософії науки.
85. Екологічна етика, глобальні проблеми людства.
86. Історичні різновиди наукової комунікації.
87. Наукова революція нового часу. Ідеали і норми класичної науки.

88. Проблема демаркації наукового й ненаукового знання в діяхронному і синхронному аспектах.
89. Роль науки в сучасному суспільстві.
90. Синергетика як наукова перспектива ХХІ століття.
91. Основні типи наукової раціональності.
92. Постнекласичний тип наукової раціональності.
93. Фальсифікація як критерій науковості (К. Поппер).
94. О. Конт: три стадії розвитку прогресу людського розуму.
95. Вчення про ноосферу В. Вернадського.
96. Верифікація знання в неопозитивізмі.
97. Етика науки і відповідальність вченого.
98. Еволюція уявлень про детермінізм.
99. Науково-технічний прогрес і його філософські оцінки.
100. Наукова теорія, наукова картина світу і науково-дослідницька програма як форми наукового знання.
101. Техніка як соціокультурний феномен.
102. Предмет і об'єкт науки.
103. Класифікація наук.
104. Суперечності становлення та особливості мови науки.
105. Сучасна наукова картина світу і її особливості.
106. Сутність понять «верифікація» і «фальсифікація».
107. Концепції постлюдського майбутнього. Біоетика і трансгуманізм як світоглядні альтернативи.
108. Наукові революції: типи і значення.
109. Проблема державного регулювання науки. Діяхронний і синхронний вимір.
110. Трансформації об'єкта й ідеалу об'єктивності. Проблема подолання розриву об'єкта і суб'єкта пізнання.
111. Свобода наукового пошуку і соціальна відповідальність ученого.
112. Наука, псевдонаука, паранаука.
113. Проблема об'єктивності істини. Агностицизм, скептицизм, релятивізм.
114. Кореспондентська теорія істини та її недоліки.
115. Філософія Дж. Лока
116. Плюралістична метафізика Г. Ляйбніца.
117. Скептицизм Д. Г'юма.
118. Філософія французького Просвітництва.
119. Філософія німецького Просвітництва.
120. Сцієнтизм та антисцієнтизм.
121. Соціальні цінності і норми наукового етосу.
122. Техніка як об'єкт філософської рефлексії. Історична еволюція поняття техніки і його сучасні інтерпретації.
123. Віртуальна реальність як соціокультурний феномен інформаційного суспільства.
124. Комп'ютерна революція в соціальному контексті.
125. Глобалізація як процес формування нового світопорядку. Вплив глобалізації на розвиток науки та суспільства.
126. Криза ідеалу цінносно-нейтрального наукового дослідження.
127. Криза елементаристських програм у науці ХХ ст. та становлення сучасної концепції холізму.
128. Основні типи наукової раціональності.
129. Аналіз мовних форм знання у неопозитивізмі.
130. Історизація філософії науки в межах постпозитивізму.
131. Структуралізм і постструктуралізм як методологія сучасного соціогуманітарного знання.
132. Моральний вибір і моральна відповідальність.
133. Ціннісні орієнтації вченого.

134. Специфіка та види екологічних криз.
135. Ключові ідеї Л. Вітгенштайна.
136. Г. Ріккерт: науки про природу і науки про культуру.
137. Швейцер А.: етика благоговіння перед життям.
138. Конвенціональна теорія істини.
139. Кореспондентська теорія істини.
140. Прагматична теорія істини.
141. Когерентна теорія істини.
142. Розкрийте основні типи екологічної свідомості.
143. Поняття глобалізації. Глобалізація і глокалізація.
144. Істина у гносеологічному й онтологічному розумінні.
145. Знання, гадка, вірування.
146. Б. Рассел: теорія дескрипції.
147. Критичний раціоналізм К. Поппера. принцип фаллібілізму.
148. Концепція «мовної гри» Л. Вітгенштайна.
149. Ситуація постмодерна, плюралізм сучасної філософської картини світу і пошуки нової світоглядної альтернативи.
150. Соціологія науки і еволюційна епістемологія (Ст. Тулмін).
151. Проблема реальності у постнекласичній науці.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.
2. Словесні – пояснення, лекція, бесіда.
3. Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль – опитування.
2. Поточний контроль – опитування.
3. Тематичний контроль – написання модульних контрольних робіт.
4. Підсумковий контроль – екзамен.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 17 з табл. 1.

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Відмінно	90–100
Добре	74–89
Задовільно	60–73
Незадовільно	0–59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R_{дис}**(до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{нр}**(до 70 балів): **R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}***

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авенариус Р. Философия как мышление о мире сообразно принципу наименьшей меры сил. Prolegomena к критике чистого опыта=Philosophie als Denken der Welt

- Gemass dem Princip des Kleinsten Kraftmasses. Prolegomena zu einer Kritik der reinen Erfahrung / Рихард Авенариус [пер. с нем. И. Федоров]. Изд. 2-е, стер.: [репр. изд.]. М. : URSS. КомКнига, 2007. 50с.
2. Адорно Т. Негативная диалектика. М. : Академический Проект, 2011. 538 с.
  3. Аналитическая философия: Становление и развитие (антология) / общ. ред., сост. и вступ. ст. А. Ф. Грязнова. М. : Прогресс – Традиция, 1998. 528 с.
  4. Андерсон П. Истоки постмодерна / П. Андерсон ; [пер. с англ. А. Апполонова : под ред. М. Маяцкого]. М. : Изд. дом "Территория будущего", 2011. 201 с.
  5. Аристотель Метафізика / Аристотель // Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 26-30.
  6. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества. М. : Весь Мир, 2004. 188 с.
  7. Бергсон А. Творческая эволюция. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.133–175.
  8. Білецький І. П. Філософія науки [Навч. посіб.] / І. П. Білецький, О.М. Кузь, В.Ф. Чешко. Х. : ХНЕУ, 2005. 128с.
  9. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры / Ж. Бодрийяр ; пер. с фр., послесл. и примеч. Е. А. Самарской. – М. : Республика ; Культурная революция, 2006. 269 с.
  10. Бурдье П. Практический смысл. СПб. : Алетейя, 2001. 562 с.
  11. Бэкон Ф. Новый Органон. Ф. Бэкон : соч. в 2-х т. Т. 2. М. : Мысль, 1972. 582 с.
  12. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века / И. Валлерстайн ; пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. М. : Логос, 2003. 368 с.
  13. Вернадський В. Про науковий світогляд. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.279–290.
  14. Вернадський В.І. Про науковий світогляд / Володимир Іванович Вернадський [пер. М. Кратко]. К.: НАН України; Центр гуманітарної освіти, 1996. 56 с.
  15. Витгенштейн Л. Философские исследования. Философские работы. Ч. 1. М. : Гнозис, 1994.
  16. Возняк Т. Що є істина? Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.197–202.
  17. Войтов А.Г. История и философия науки [Учеб. пособие для аспирантов] / Александр Георгиевич Войтов. М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и Ко", 2007. 691с.
  18. Гадамер Г. Истина і метод. К. : Юніверс, 2000.
  19. Гайденко П. П. Научная рациональность и философский разум. М. : Прогресс-Традиция, 2003. 528 с.
  20. Гегель Г.В.Ф. Наука логики. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 77–89.
  21. Горц А. Нематериальное. Знание, стоимость и капитал. М.: ВШЭ, 2010. 208 с.
  22. Гудмен Н. Способы создания миров: Факт, фантазия и предсказание. М.: Идея-Пресс, 2001. 376 с.
  23. Гусаченко В. В. Трансгрессии модерна. Х. : ООО "Озон-Инвест", 2002. 400 с.

24. Гуссерль Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии. Книга первая. М. : Академический проект, 2009. 489 с.
25. Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації : посібн. з філос. дисц. К. : ППС, 2007. 436 с.
26. Декарт Р. Рассуждение о методе, чтобы верно направлять свой разум и отыскивать истину в науках и другие философские работы М. : Академический проект, 2011. 335 с.
27. Делез Ж. Логика смысла / Ж. Делез ; [пер. с фр. Я. И. Свирского]. М.: Академия, 1995. 298 с.
28. Делез Ж. Эмпиризм и субъективность: опыт о человеческой природе по Юму. Критическая философия Канта: учение о способностях. Бергсонизм. М.: ПЕР СЭ, 2001. 480 с.
29. Добронравова І.С. Новітня філософія науки [Підручник для студ. філос. ф-тів ун-тів і аспірантів (для складання канд. іспиту з філософії та філософії науки)] / І.С. Добронравова, Т.М. Білоус, О.В. Комар. К. : Логос, 2009. 244с.
30. Еллюль Ж. Техніка, або виклик століття. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.228-236.
31. Заїченко Г. Постмодернізм: ключові ідеї Л.Вітгенштайна і Ж. Дерріда. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 202–211.
32. Ивин А.А. Современная философия науки / Александр Архипович Ивин. М. : Высшая школа, 2005. 592с.
33. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної К. : Лібра, 2001. 400 с.
34. Камю А. Мир о Сизифе. Эссе об абсурде. Бунтующий человек. М. : Политиздат, 1990. 416 с.
35. Кант И. К вечному миру. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 310–330.
36. Кант И. Критика способности суждения. М. : Искусство, 1994. 364 с.
37. Кант И. Пролегомены / Иммануил Кант ; [пер. с нем. В. Соловьева]. М. : Академический Проект, 2008. 174 с.
38. Кассирер Э. Логика наук о культуре / Э. Кассирер // Избранное. Опыт о человеке. М. : Гардарика, 1998.
39. Кассирер Э. Философия символических форм. М. : Академический Проект, 2011. 398 с.
40. Козловський П. Постмодерна культура: суспільно-культурні наслідки технічного розвитку. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 218–228.
41. Копнін П. Логіка науки чи наука логіки? Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.47–50.
42. Кримський С. Зміст та функції природничонаукової картини світу. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.211–218.
43. Кун Т. Структура наукових революцій / Томас Кун ; [пер. О. Васильев] К. : Port-Royal, 2001. 226с.

44. Лакатос И. Избранные произведения по философии и методологии науки. М.: Академический Проект, 2008. 476 с.
45. Лебедев С. А. Философия науки : терминологический словарь М. : Академический Проект, 2011. 268 с.
46. Лебедев С. А. Философия науки: краткая энциклопедия (основные направления, концепции, категории). М. : Академический Проект, 2008. 692 с.
47. Леопольд О. Развитие этики. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.301–310.
48. Локк Дж. Опыт о человеческом разумении. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2 Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С.Івано-Франківськ, 2018. С. 50–77.
49. Максюта М.Є. Філософія науки [Навч. посіб. для підгот. магістрів в агр. вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації за усіма напрямками підгот.]. К. : Урожай, 2004. 418 с.
50. Мамардашвили М.К. Наука и культура. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.114–133.
51. Мамардашвили М.К. Наука и ценности – бесконечное и конечное. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.110–114.
52. Мамфорд Л. Міф про машину. Техніка і розвиток людини. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. – Івано-Франківськ, 2018. С. 236–239.
53. Патнэм Х. Разум, истина и история. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. – Івано-Франківськ, 2018. С. 89–110.
54. Пікашова Т., Шашкова Л. Що є знання?. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. – Івано-Франківськ, 2018. С. 39–47.
55. Платон Держава. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 7–26.
56. Попович М. Наука шукає надійних фортець. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С.Івано-Франківськ, 2018. С. 183–187.
57. Попович М. Прийняття істини як розуміння: аналіз і синтез. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 192–197.
58. Попович М. Прийняття істини. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 187–192.
59. Поппер К. Дух науки – це дух Сократа. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали.

- / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 276–279.
60. Поппер К. Логика и рост научного знания. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.265–276.
  61. Поппер К. Логика и рост научного познания / К. Поппер ; [пер. с англ.]. М. : Прогресс, 1983. 606 с.
  62. Поппер К. Логика научного исследования / Карл Поппер [пер. с англ.] М. : Республика, 2004. 447 с.
  63. Поппер К. Открытое общество и его враги, / К. Поппер. : в 2-х. – Т. – М. : Феникс. 1992, – Т. 1. Чары Платона. 1992. 448 с. Т. 2. Время лжепророков : Гегель, Маркс и другие оракулы. 1992. 528 с.
  64. Практикум з філософії / Сторожук С. В., Гоян І.М., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М, 2017. 176 с.
  65. Рассел Б. Исследование значения и истины / Бертран Рассел [пер.с англ.Е.Е. Ледников, А.Л. Никифоров] ; (общ.науч.ред.и примеч. Е.Е. Ледников.). М. : Идея-Пресс, 1999. 400с. 7
  66. Рассел Б. Піднесення науки. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 30–39.
  67. Риккерт Г. Наука о природе и наука о культуре. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 246–265.
  68. Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: [Підручник для студ. вищих навч. закл.]. / Е.П. Семенюк, В.П. Мельник. Л. : Світ, 2006. 152 с.
  69. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки / Пол Фейерабенд [пер.с англ.и нем. А.Л. Никифоров] ; (общ.ред.и вступ.ст. И.С. Нарский), М. : Прогресс, 1986. 544 с.
  70. Философия науки [Учеб. Пособие] / Е.Ю Бельская, Н.П. Волкова, М. А. Иванов и др. ; Ю.В. Крянев (ред.). М. : Издательство МАИ, 2001. 49с.
  71. Философия науки: общие проблемы познания, методология естеств. и гуманитар. наук: [Хрестоматия] : учеб. пособие для гуманитар. и негуманитар. направлений и спец. вузов /А.Н. Аверюшкин, З.А. Александрова, В.А. Башкалова, Л.А. Боброва, А.Д. Боев ; / Л.А. Микешина (отв.ред.-сост.). — М. : Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. 992с.
  72. Філософія / Сторожук С. В., Гоян І.М., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2017. 296 с.
  73. Філософія науки / Сторожук С. В., Гоян І.М., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016. 520 с.
  74. Філософія науки / Сторожук С., Гоян І., М. Матвієнко І., С. Данилова Т.В. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2017. 588 с.
  75. Філософія науки [Конспект лекцій для аспірантів, пошукачів та магістрів] / Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т" / В.М. Пронський, С.М. Комунаров (уклад.). К., 1997. 200с.
  76. Філософія науки та інноваційного розвитку / Чекаль Л.А., Горбатюк Т.В., Сторожук С. та ін. К.: Міленіум, 2017. 782 с.
  77. Філософія науки та інноваційного розвитку [Навч. посіб.] / Л. Чекаль (ред.), О.Павлова, С.Сторожук та ін. К.: Міленіум, 2010. 340 с.
  78. Філософія освіти / Чекаль Л.А., Горбатюк Т.В., Сторожук С. та ін. К.: Міленіум, 2017. 662 с.

79. Фірсова Л.В. Філософія науки [Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.] /Л.В. Фірсова, І.П. Черних, Я.М. Білик ; Л.В. Фірсова (ред.). Х. : ППВ «Нове слово», 2003. 335с.
80. Франко І. Наука і її взаємини з працюючими класами. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 290–301.
81. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций и преобразование мирового порядка. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 391–446.
82. Хокинг С. Краткая история времени. От большого взрыва до черных дыр. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 330–391.
83. Шинкарук В. Діалектика: традиційний і нові підходи. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 175–183.
84. Ясперс К. Современная наука Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 239–246.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Мир техники и технологий. URL: <http://www.mtt.com.ua/>
2. Інновації, управління змінами в організаціях, управління знаннями. URL: <http://www.bizbooks.com.ua/catalog/cat.php3?c=193&lang=1>
3. Державний фонд фундаментальних досліджень. URL: <http://www.dffd.gov.ua/>
4. Генерація ідей. URL: http://content.mail.ru/pages/p_27901.html
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Бібліотека Гумер. https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php
7. Бібліотека e-reading. URL: <http://www.e-reading.by/bookbytypes.php?type=17>
8. Бібліотека royallib. URL: <https://royallib.com/>

ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Феномен нелінійної науки.
2. Проблема незворотності часу в класичній, некласичній та сучасній фізиці.
3. Проблема скінченності і нескінченності простору і часу в контексті класичних, релятивістських і сучасних космологічних уявлень.
4. Проблема причинності в постнекласичній науці (ситуації біфуркації як ситуації формування причини; непередбачуванність причинно визначених процесів в детермінованому хаосі)
5. Складність, темпоральність, цілісність – риси нового світобачення (за І. Пригожиным).
6. Когнітивно-комунікативні стратегії сучасного наукового пізнання.
7. Вплив філософських програм античності на розвиток науки.
8. Проблема демаркації науки та не-науки.
9. Особливості наукової гіпотези та її роль в пізнанні.
10. Концепція редукціонізму та принцип редукції.
11. Філософський смисл уявлень про віртуальну реальність та віртуальні світи.
12. Еволюція наукової картини світу.

13. Наукова картина світу та наукова парадигма.
14. Проблема росту наукового знання як одна із центральних проблем філософії науки.
15. Т. Кун. Структура наукових революцій.
16. Онтологічні проблеми сучасної науки
17. Гносеологічні проблеми сучасної науки.
18. Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу.
19. Математика і природа (програма математизації Г. Галілея).
20. Роль класичної і некласичної фізики у формуванні наукового світогляду.
21. Сучасна фізична картина світу і її особливості.
22. Суперечливість науково-технічного прогресу і його філософські інтерпретації.
23. Наука і цінності сучасної цивілізації.
24. Проблема наукової раціональності у ХХ ст.
25. Сучасні антисциєнтистські концепції і проблема наукової раціональності.
26. Ціннісні аспекти сучасної техніки.
27. Феномен нелінійності і його філософський смисл.
28. Ідея революції в сучасній науковій картині світу.
29. Філософські погляди А. Ейнштейна.
30. Філософські погляди В. Гейзенберга.
31. Філософські погляди В. Вернадського.
32. Проблема об'єкта і суб'єкта в класичному і сучасному природознавстві.
33. Наукова революція як зміна картини світу.
34. Критичний раціоналізм К. Поппера і його роль у трансформаціях філософії науки.
35. Місце етичних принципів у біологічному пізнанні.
36. Вплив сучасної біології на формування нового етносу науки.
37. Філософські засади пізнання розвитку живого в біології.
38. Проблема походження і сутності життя як центральна світоглядна проблема біології.
39. Філософські аспекти генної інженерії.
40. Варіанти методологічних моделей в біологічному пізнанні.
41. Еволюціонізм як світоглядна і методологічна концепція біології.
42. Парадигми пізнання сутності живого в історії біології.
43. Особливості біологічного пізнання в умовах постнекласичної науки.
44. Філософські аспекти сучасної екології.
45. Філософські засади біоетики.
46. Характеристика техніки в філософській концепції К. Ясперса.
47. Межі зростання людської експансії на природу в концепції А. Печчеї.
48. Сутність концепції колективного несвідомого К. Юнга.
49. Нігілізм Ф. Ніцше.
50. Логічний аналіз мови як засіб вирішення філософських проблем.
51. Проблема природної та штучної мови.
52. Концепція „мовних ігор” у філософії Л. Вітгенштейна.
53. „Комп'ютерна метафора” і філософські засади теорії штучного інтелекту.
54. Колективна пам'ять й історична наука.
55. Філософія грошей Г. Зіммеля.
56. Вплив інформатизація на розвиток сучасного суспільства.
57. Педагогічні ідеали та виховні принципи Модерну і Постомодерну.
58. Основні тенденції розвитку філософії освіти в другій половині ХХ ст.
59. Педагогічна рецепція постмодерну.
60. Феномен антипедагогіки.
61. Наука як сутнісне явище Нового Часу.
62. Трансформація природи людини під впливом віртуальної реальності: аналіз сучасних концепцій.
63. Природа віртуальної реальності: філософський аналіз.
64. Сциєнтизм та антисциєнтизм як світоглядні орієнтації ХХ ст.
65. Цивілізаційна концепція С. Гантінгтона.

66. Філософські проблеми етнолінгвістики.
67. Наука у індустріальному та постіндустріальному суспільстві
68. Проблема розвитку в сучасній науці. Концепція глобального еволюціонізму.
69. Зміна уявлень про співвідношення суб'єкту і об'єкту пізнання при переході від класичної до некласичної раціональності.
70. Принципи філософського аналізу хімічних процесів.
71. Науковий пошук і відкриття у сучасних хімічних дослідженнях.
72. Філософське розуміння сутності економічних законів.
73. Загальне та особливе в становленні світової економіки.
74. Інновації управлінської діяльності.
75. Концепція економічного лібералізму.
76. Парадокси і наслідки сучасної технологічної революції.
77. Специфіка сучасного існування техніки за Е. Жаком.
78. Філософське осмислення міфів про машину.
79. Антропологічні засади філософії техніки.
80. Технократичні проекти ХХІ ст.: трансформації та альтернативи.
81. Інноваційні стратегії розвитку освіти.
82. Людина і наука в інформаційному суспільстві (Д. Белл, Е. Тоффлер)
83. Механіко-математична фізика Декарта: основні ідеї, значення.
84. Концепція «технотронного суспільства» З. Березинського.
85. Елітарність як концепт філософії освіти.
86. Трансформації ставлення християнства до науки.
87. Наука й релігія: співвіднесення істин Одкровення та істин розуму в християнській традиції.
88. Екзистенціальний потенціал постнекласичної науки.
89. Феномен культурної ідентичності: філософський контекст.
90. Роль інтелігенції в умовах глобалізації.
91. Екологічна парадигма у формуванні світоглядно-моральних цінностей особи.
92. Культуротворча природа екологічної парадигми.
93. Концепт сталого розвитку суспільства та проблеми екологічної безпеки.
94. Есхатологічна лінійна концепція філософії історії.
95. Трансгуманізм та його стратегія перетворення людини.
96. Генна інженерія та її роль в майбутньому перетворенні людини.
97. ДНК як головна молекула життя: наслідки генно-інженерійних перетворень.
98. Глобальні техногенні катастрофи та майбутнє соціовсесвіту.
99. Генетична інформація як стратегічний ресурс постіндустріального суспільства.
100. Принцип додатковості Н. Бора та наукова раціональність.
101. Класичний і некласичний детермінізм.
102. Репресована свідомість і репресивна цивілізація.
103. Проблема розмежування норм і законів у філософсько-правових концепціях.
104. Доктрина природного права: традиція і сучасність.
105. Права людини як легітимізаційний ресурс сучасного права.
106. Права людини і демократія.
107. Сутність та критика правового позитивізму.
108. Злочини проти людяності як специфічний вид злочину.
109. Роль ради безпеки ООН у сучасному міжнародному праві.
110. Основні принципи правового позитивізму. Г. Еллінек.
111. Становлення та розвиток комп'ютерної техніки в сучасному світі та викликані ним світоглядно-філософські проблеми буття сьогоденного суспільства.
112. Проблема суспільного ідеалу: історія та сучасність.
113. Світоглядне значення теорії відносності А. Ейнштейна.
114. Агностицизм І. Канта.
115. Соціально-політичні ідеї Просвітництва.
116. Постмодерн у сучасній культурі та філософії.

117. Феномен громадянського суспільства.
118. Основні ідеї фрейдизму та неофрейдизму, їх вплив на духовне життя суспільства у XX ст.
119. М. Вебер: природа і передумови розвитку капіталізму.
120. Економічний лібералізм Адама Сміта.
121. Соціальна теорія К. Поппера.
122. Семіотика віртуальності: окреслення постлюдського.
123. Тілесні практики і колективна пам'ять (П. Коннертон).
124. Етика технологічної цивілізації (Г. Йонас).
125. Ідея прогресу в філософії історії епохи Просвітництва.
126. Протестантизм як світоглядно-релігійна парадигма Модерну.
127. Прояви глокалізації в українському соціокультурному та політичному бутті.
128. Кумулятивні та некумулятивні моделі розвитку науки.
129. Лінгвістичний поворот у філософії.
130. Методологічні програми гуманітаризації соціального знання: культурцентризм, аксіологізація, діалогізм.
131. Соціальні аспекти ринкового господарства.